

Samarbeid mellom hjem og skole

Barn og unges viktigste arenaer for utvikling er i hjemmet og på skolen. Samarbeidet mellom disse to arenaene har stor betydning for elevenes helse, trivsel og læring, og for skolens arbeid med å utvikle et inkluderende fellesskap.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 01.08.2024

En god og tillitsfull dialog mellom hjem og skole er essensielt for at samarbeidet mellom hjem og skole skal fungere, og det er skolen som har det overordnede ansvaret for å ta initiativet og legge til rette for samarbeidet. Dere som jobber i skolen må ha som utgangspunkt at alle foreldre er en ressurs som har nyttig informasjon om eleven og elevens liv, og jobbe systematisk for et godt samarbeid med hjemmet.

Arenaer for samarbeid

I grunnskolen skal foreldrene få delta og medvirke gjennom brukerorgan, der de får være med på å planlegge, gjennomføre og vurdere virksomheten til skolen. Dette gjelder blant annet i arbeidet med skolemiljøet, kvalitetsutvikling av opplæringen og fastsetting av skoleregler. Skolen kan lage egne rutiner for hvordan dette arbeidet skal gjøres, og hvilke arenaer som er gode for dette samarbeidet.

I starten av hvert skoleår fra 1. trinn til vg2 skal skolen holde et foreldremøte der dere informerer om innholdet i og organiseringen av opplæringen, hvordan foreldrene kan medvirke, og om rutiner og andre relevante forhold. Dere kan også invitere til foreldremøter etter at elevene har fylt 18 år.

I grunnskolen skal skolen også, minst to ganger i året, invitere foreldrene til planlagte samtaler med kontaktlærer. På vg1 og vg2 skal skolen invitere foreldrene til elever som ikke er myndige til minst én planlagt samtale i løpet av det første halvåret. I disse samtalene skal foreldrene få informasjon om blant annet den faglige og sosiale utviklingen til eleven.

Samarbeidet skal også omfatte andre sider av opplæringen som for eksempel samarbeid ved overganger mellom barnehage og skole, mellom ulike trinn, fravær, utfordringer i skolemiljøet og behov for ulike former for tilrettelegging.

Relasjoner og holdninger

Det vil ofte være en sammenheng mellom et godt samarbeid mellom hjem og skole, og elevenes faglige og sosiale læring og utvikling. Gjennom et godt samarbeid med foreldrene får dere bedre innsikt i hvilke behov eleven har og hvordan eleven fungerer, og det blir enklere for å legge til rette for eleven i skolehverdagen.

Skoler som har et trygt og godt skolemiljø, er gjerne preget av positive samarbeidsrelasjoner på flere plan. Gode relasjoner mellom lærere, foreldre og elever er med på å bygge en positiv skolekultur som kan ha en forebyggende effekt.

Foreldrenes holdning til skolen har stor betydning for elevenes engasjement og innsats på skolen, og et godt samarbeid mellom skole og hjem bidrar til at foreldrene får et positivt syn på skolen. Foreldregruppen vil møte dere med ulike forventninger, behov og meninger om skolens mål og praksis. Å skape en felles forståelse for hva som er viktig i et godt skole- og læringsmiljø vil være sentralt i foreldresamarbeidet.

Legge til rette for at foreldrene blir kjent med hverandre

Det har stor betydning for skolemiljøet at foreldrene blir kjent med hverandre og hverandres barn. Bruk de anledningene dere har, som foreldremøter og andre sosiale aktiviteter i elevgruppen. Når foreldrene engasjerer seg sammen med læreren i hele elevgruppen, vil de fungere som rollemodeller for hvordan man kan bidra til å fremme et positivt fellesskap.

Det er også viktig at dere gir foreldrene mulighet til å snakke sammen for å bli kjent. På foreldremøtene kan foreldrene for eksempel sitte sammen i grupper og drøfte relevante tema. Slike foreldremøter kan bidra til å utvikle et godt fellesskap.

Informasjon, dialog og medvirkning

Samarbeidet mellom hjem og skole omfatter både støtten foreldrene gir barna sine for å fremme læring og utvikling, og direkte kontakt mellom skole, lærer og foreldre. Et godt samarbeid handler om både informasjon, dialog og medvirkning.

Informasjon

Foreldre trenger tilstrekkelig informasjon fra skolen for at de skal kunne bidra godt i samarbeidet. Foreldrene sitter også på viktig informasjon om sitt barn som dere ansatte har bruk for.

Dialog

God dialog er en forutsetning når skole og hjem skal samarbeide for elevenes læring og utvikling. Dialog forutsetter gjensidighet mellom dere og foreldrene, og at begge parter prøver å forstå hverandre. Hvis foreldrene opplever at det å involvere seg betyr noe for barnet deres og skolemiljøet, vil det øke motivasjonen deres for å engasjere seg i samarbeidet med skolen.

For å etablere en god dialog og gi foreldrene reell medvirkning, må dere være bevisst maktforholdet mellom skole og hjem. For å fremme dialog, bør dere formidle at foreldrene har en viktig rolle i samarbeidet.

Medvirkning

Når foreldrene har mulighet for å delta aktivt i samarbeidet og opplever at de har innflytelse og medvirkning, er skole og hjem likeverdige parter i samarbeidet. Mange foreldre er usikre på skolens forventninger til dem, og forventningsavklaring er viktig når dere møter foreldre. Det kan handle om graden av medvirkning foreldrene skal ha, og på hvilke områder og hvordan foreldre skal følge opp elevens faglige og sosiale utvikling. Dere må også være tydelige på hvilke forventninger foreldrene kan ha til dere. Her må foreldrene få komme med sine innspill.

Standarder for et godt samarbeid

Ved at profesjonsfelleskapet sammen blir enige om hva som bør prege et godt samarbeid med hjemmet, kan dere skape felles holdninger og rutiner som fremmer en positiv og ønsket praksis hos den enkelte lærer.

For at alle ansatte på skolen skal kunne ha et bevisst forhold til hva som er forventet av dem, kan skolen lage en langtidsplan for foreldresamarbeidet. Klare strategier for å kommunisere med foreldre om positive episoder og forhold ved eleven, er med på å bygge gode relasjoner.

Noen skoler velger å utvikle standarder for et godt foreldresamarbeid. Det betyr at personalet diskuterer og blir enige om hva som er et godt hjem-skole samarbeid, og hva skolen må gjøre for å få det til. Eksempler kan være at kontaktlærerne skal kontakte alle hjem i løpet av de første to ukene etter oppstart av skoleåret, eller at de med jevne mellomrom skal sende positive tilbakemeldinger om eleven til foreldrene for å bygge en god relasjon. Standardene bør diskuteres og evalueres minst en gang hvert

skoleår.

Skolen som profesjonell part

Samarbeidet mellom hjem og skole kan i noen tilfeller preges av maktubalanse og asymmetri. Foreldre kan oppleve at de er underlegne i møtet med skolen. Skolen, som den profesjonelle part, må være bevisst på dette og forsøke å skape balanse.

Skolen må kjenne til faktorer som kan øke sårbarheten hos elever som kan gjøre at det er ekstra viktig med et godt samarbeid mellom hjem og skole. Skolen må også ta hensyn til at ikke alle elever har samme mulighet til å få hjelp og støtte i hjemmet.

Det er nødvendig at skolen strekker seg langt for å jobbe med emosjonelle, fysiske, språklige og kulturelle barrierer som kan hindre et positivt samarbeid med alle foreldre. Dette kan handle om å

- lytte i stedet for å forsvare seg når foreldre er kritiske til skolen
- prøve mange ulike måter å nå foreldre på hvis man ikke oppnår kontakt
- aktivt bruke tolk eller få viktig informasjon oversatt til flerspråklige foreldre
- se på en sak ut fra andre kulturelle perspektiv enn sitt eget

Et profesjonsfelleskap bør støtte hverandre med å legge til rette for et forutsigbart og likeverdig samarbeid med hjemmet. Det vil også gi støtte og trygghet til hver enkelt av dere i møte med elev og foreldre.

Det kan være lurt å ha en plan for hva dere skal gjøre hvis samarbeidet med foreldrene blir utfordrende. Noen foreldre vil være sårbare i møte med skolen, og kan lett komme til å vise emosjonelle reaksjoner overfor dere. Det kan være hensiktsmessig å snakke om og trene på vanskelige situasjoner. Lærere kan også føle seg underlegne i møtet med foreldre. Noen lærere kan grue seg til samtaler, særlig hvis de tror det kommer til å bli konfliktfylt og vanskelig. Skoleledere bør støtte lærere i vanskelige situasjoner. Målet er at alle ansatte skal ha en god forståelse av hvordan dere kan gå frem hvis samarbeidet med foreldrene blir utfordrende.

Filmer

- [I dialog for et trygt og godt skolemiljø](#)
- [Et godt foreldremiljø](#)
- [Utfordringer i foreldresamarbeidet](#)

Relevante ressurser

- Samarbeid med hjemmet i skolemiljø saker
- Elever med særskilt sårbarhet
- Sosial læring gjennom arbeid med fag
- Bruk av tolk i barnehagen og skolen
- Ta imot nyankomne elever
- Foreldremøter med fokus på dialog (Dembra)
- Dialogmodellen
- Hvorfor er et godt samarbeid mellom hjem og skole så viktig? (Læringsmiljø senteret)
- Å bygge gode relasjoner til foreldre (fra kompetansepakka om trygt og godt skolemiljø)
- Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG)
- Kompetansepakke om trygt og godt skolemiljø

Regelverk

- Opplæringsloven § 10-3
- Opplæringsloven § 10-4
- Opplæringsloven § 10-5
- Opplæringsforskriften § 9-6
- Opplæringsforskriften § 11-1
- Overordnet del 3.1
- Overordnet del 3.3
- Overordnet del 2.1

Refleksjonsspørsmål

- Hva kan vi gjøre for at alle foreldrene skal føle seg inkludert og velkomne på foreldremøter?
- Hvordan er foreldremøtene organisert - hvem blir hørt?
- Har vi noen foreldre som sjelden kommer til skolen? Hva kan vi gjøre annerledes for at de skal komme?
- Hvordan er informasjonen vi gir foreldrene? Er den lett for alle å forstå?
- Er det lett for foreldre å ta kontakt hvis de er bekymret for barnet sitt eller lurer på noe?
- Hvordan opplever jeg meg selv i møte med foreldre? Gruer jeg meg til foreldremøter og samtaler? I tilfelle - hva kan det henge sammen med?

